

annual statistical reports of medical institutions of Sumy region, which are subordinate to the Ministry of Public Health of Ukraine. In this paper a systematic approach, comparative-geographical, statistical, cartographic, analytical, and other methods of scientific geographical research are applied. All calculations as well as the graphic images and figures were obtained using SPSS Statistic 17.0 computer software by SPSS Inc., Microsoft Excel 2010 and Statistica 10 by StatSoft Inc. The dynamics of the morbidity rates and prevalence rates of arthrosis have been studied in the geographical aspect. It was revealed that the prevalence of arthrosis among the population increased by 27.6%, of deformable arthrosis – by 20.2%, but the primary morbidity decreased – by 9.4% and 18.9%, respectively. Separately, the dynamics of the morbidity and prevalence of these diseases during 2005-2017 were considered. During the study period, the prevalence of arthrosis among the population of Sumy region increased in all districts, except Sumy district and primary morbidity – in six administrative units. This is a rather negative trend, considering that the pathologies of the musculoskeletal system and connective tissue occupy the second place in the structure of causes of disability among citizens of Ukraine. The unfavorable situation is observed among the rural population. The prevalence of arthrosis is higher than the total regional indicator. To making the grouping of areas by the level of morbidity and prevalence of arthrosis among the population, the method of cluster analysis was used. As a result, 2 types of administrative regions were identified, which differ in the morbidity by arthrosis among the population. The study materials can be used by the health administration of the Sumy Region State Administration with the aim to developing the necessary preventive measures on the territory of the different nozogeographical areals.

Key words: *arthrosis, nozogeographic assessment, osteoarthritis, disease prevalence, primary morbidity, Sumy region.*

УДК 911.3 : 339.9

DOI: doi.org/10.5281/zenodo.2651921

Сюткін С. І.

ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ГАЛУЗЕВУ І ТЕРИТОРІАЛЬНУ СТРУКТУРУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Геосистеми такого рівня як світове господарство є надзвичайно складними, оскільки являють собою взаємопов'язані структури ланцюгів прямого і зворотного зв'язку. Складним системам властиві специфічні (інколи неочікувані та незрозумілі) реакції – в цьому полягає основна причина невдач і навіть провалів різноманітних спроб поліпшити «поведінку» конкретної геосистеми. Ця обставина робить географічні прогнози дуже складним завданням, але незважаючи на це автор статті намагається зафіксувати провідні тренди галузевої і територіальної структури сучасного світового господарства.

Глобальна інформатизація суспільства є магістральним напрямом подальшого розвитку людської цивілізації. Провідними ознаками інформаційного суспільства є радикальне прискорення НТР, падіння ролі матеріального виробництва, пріоритет виробництва послуг над виробництвом товарів, провідна роль інформації у всіх сферах життя суспільства, пе-

Сюткін С. І., 2019.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

Article Info: Received: April 15, 2019;

Final revision: April 27, 2019; Accepted: May 12, 2019.

ревага класу професійних фахівців і техніків, високий рівень організації управління, формування принципово нових технологічних укладів.

Ключові слова: *світове господарство, глобалізація, циклічність, галузева і територіальна структура*

Постановка проблеми. Світове господарство являє собою високоорганізовану систему, що складається з національних господарств всіх країн світу, які пов'язані між собою всесвітніми економічними відносинами, заснованими на базі міжнародного географічного поділу праці.

Будь-яку систему характеризують через її складові елементи та структуру – тобто специфічні зв'язки елементів, які стійко зберігаються (відтворюються) протягом всього часу існування системи.

Структурність є визнанням функціональної взаємозалежності елементів. Основою відокремлення структури є функціональна визначеність, підпорядкованість елементів цілому, саме тому не слід протиставляти структурний і системний підходи (власне більшість авторів [3, 8, 11, 12] і оперують «системно-структурним» підходом або методом). Структура є результатом функціонального подрібнення цілого і спеціалізації його частин. Саме функція визначає ту чи іншу структуру. Власне структура і є формою існування функції. Отже структура вторинна і залежить від функції, а в кінцевому підсумку, від системи.

Світове господарство, як і будь-яка інша система, змінюється в часі і просторі. На початкових стадіях формування світового господарства спеціалізація окремих країн в ньому визначалася їх географічним положенням, наявністю тих чи інших природних ресурсів, особливостями природних умов. Це й зрозуміло, адже основними галузями економіки були сільське господарство та ремісниче виробництво. І зараз значення цих факторів не можна недооцінювати, особливо для спеціалізації країн «третього світу». Але крім природних умов, на господарську спеціалізацію країн все сильніше впливають соціальні, економічні, політичні умови, наприклад, особливості функціонування економічної системи країни, традиції населення і розвиток транспорту, екологічна ситуація і суспільно-географічне положення. З другої половини ХХ століття величезний вплив як на спеціалізацію окремих країн, так і на галузеву й територіальну організацію всього світового господарства має науково-технічна революція (НТР), яка являє собою докорінне якісне перетворення продуктивних сил, за якого наука стає безпосередньою виробничою силою [9, 10, 11 та ін.]. Ця революція передбачає перехід на принципово нову техніку і технології, використання нових джерел енергії та сировини тощо.

Мета статті: дослідити тенденції змін галузевої і територіальної структури світового господарства внаслідок впливу НТР та оцінити їх наслідки.

Виклад основного матеріалу. Процес формування світового господарства охоплює майже всю історію людства. Прискорився цей процес наприкінці фео-

далізму, коли почався розвиток мануфактурного виробництва та намітився перехід від натурального обміну до товарно-грошових відносин.

Остаточно склалося світове господарство як цілісне утворення наприкінці XIX – на початку XX століття внаслідок розвитку машинної індустрії, транспорту і формування світового ринку [9, 10].

Світове господарство неможливо уявити без потужних потоків товарів, капіталів, послуг, інформаційних ресурсів, що рухаються між країнами та збільшуються з кожним роком.

Основними рисами сучасного етапу розвитку світового господарства стали інтенсивна глобалізація при збереженні багатокладності та різностадійності розвитку країн і регіонів з проявами циклічності [10].

Глобалізація як об'єктивний процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації призводить до поступового перетворення людства на єдину структурно-функціональну систему, організовану за універсальними принципами [8].

З різностадійністю пов'язані й рівні демографічного розвитку країн, що знаходяться на різних стадіях демографічного переходу [12]. Швидке зростання населення доіндустріальних та нових індустріальних країн залишається однією з домінант світового розвитку, яка суттєво впливає на стійкість світового господарства.

Проблема полягає в тому, що сучасне світове господарство сформувало стереотипи «споживаючого суспільства». Рівні споживання середніх шарів населення високорозвинених постіндустріальних країн завдяки «демонстраційному ефекту», викликаному поширенням спочатку голлівудських фільмів, а зараз телесеріалів та інших засобів масової інформації, стали дуже притягальними в усьому світі. Недосяжність цих рівнів для багатьох країн не відмінняє престижність споживання. Збереження цих споживацьких стереотипів у поєднанні з «демографічним вибухом» є потенційно найнебезпечнішим дестабілізуючим фактором світового розвитку (в США мешкає 4,3% світового населення, але споживається 40% природних ресурсів [1]).

Підтримання таких стереотипів можливе лише у порівняно невеликій групі високорозвинених країн, що увійшли в стадію постіндустріального (інформаційного) суспільства. Їхньому господарству характерно переважання третинної та четвертинної сфер економіки в структурі зайнятості трудоактивного населення, інформатизація, роботизація та інші подібні процеси, а також поступове скорочення споживання природних ресурсів.

Турбота виключно про економічне зростання може спричинити руйнівний вплив на мораль людства; філософія, яка лежить в основі манії споживання, ймовірно, загрожує найважливішим людським цінностям.

Найбільш суттєво на галузеву і територіальну структуру світового господарства впливають довгі цикли або «кондратьєвські хвилі» [3, 4, 10 та ін.].

Матеріальна основа таких довгих циклів (піввікових) – оновлення основних виробничих фондів (ОВФ), технічної інфраструктури та поколінь кваліфікованих робітників. Ця циклічність – універсальна риса світового господарства, тобто вона не залежить від форми власності та знаходить свій прояв в умовах як централізованої, так і ринкової економіки.

Крім того, кожен цикл відзначається ще й зміною тенденцій в регіональному розвитку. Зараз Україна закінчує 4-й цикл, в регіональному відношенні це проявляється депресією і безробіттям у багатьох старопромислових районах, особливо – вугільно-металургійних [9, 10].

НТР змінює не тільки характер праці і побутові умови людини, вона чинить суттєвий вплив на **галузеву структуру господарства**.

Матеріальне виробництво

Внаслідок НТР відбулися значні зміни у структурі самих галузей. З одного боку продовжувалася їх диверсифікація і поява новітніх виробництв, з іншого – галузі і підгалузі об'єднувалися у складні міжгалузеві комплекси – машинобудівний, хіміко-лісовий, паливно-енергетичний, агропромисловий та інші.

В галузевій структурі промисловості існує постійна тенденція до збільшення частки обробної промисловості та зменшення гірничо-видобувної. Зменшення частки останньої пояснюється постійним зменшенням ваги сировини та палива у собівартості готової продукції, заміною натуральної сировини дешевшою вторинною та штучною сировиною.

В обробній промисловості найшвидшими темпами зростають галузі так званої «авангардної трійки» – машинобудування, хімічна промисловість, електроенергетика. Серед їхніх підгалузей і виробництв на чільні позиції виходять мікроелектроніка, приладобудування, роботобудування, ракетно-космічна промисловість, хімія органічного синтезу, мікробіологія та інші високотехнологічні галузі.

Переміщення центра ваги в промисловості високорозвинених постіндустріальних країн від капітало- й матеріаломістких галузей до наукомістких на рівні світового господарства компенсується за рахунок індустріальних та нових індустріальних країн. Останні «притягають» до себе «брудні» виробництва, що орієнтуються на низькі стандарти охорони довкілля, або трудомісткі галузі, що орієнтуються на дешеву робочу силу, до того ж не обов'язково висококваліфіковану. Прикладами можуть слугувати металургія і легка промисловість.

Сільське господарство є найдавнішою та географічно найпоширенішою галуззю матеріального виробництва. Немає в світі країн, мешканці яких не займалися б сільським господарством та суміжними з ним рибальством, полю-

ванням, лісовим господарством. У цій групі галузей досі зайнята майже половина економічно активного населення світу (в окремих африканських країнах – більше 70%). Але й тут відчутний вплив НТР призводить до зменшення залежності від природних умов шляхом підвищення частки тваринництва у структурі сільського господарства та «зеленої революції» у рослинництві.

Транспорт

Транспорт також перетворився у важливу галузь матеріального виробництва. Саме він є основою географічного поділу праці, водночас активно впливаючи на розміщення і спеціалізацію підприємств.

Внаслідок НТР змінився «поділ праці» між видами транспорту: роль залізничного стала зменшуватися на користь більш «мобільного» автомобільного та дешевшого трубопровідного. Морський транспорт продовжує забезпечувати 75% міжнародних вантажних перевезень [2], але втратив свої позиції у пасажироперевезеннях, за винятком туристичних. Найшвидше зростають перевезення пасажирів авіаційним транспортом, хоча у загальному пасажирообігу він ще значно поступається автомобільному.

Торгівля забезпечує обмін результатами виробництва. Темпи зростання світової торгівлі постійно є вищими за темпи зростання виробництва. Це є наслідком процесу поглиблення географічного поділу праці.

Під впливом НТР відбуваються зрушення у товарній структурі світової торгівлі, вона неначебто «облагороджується» (зростає частка готових виробів, зменшується частка мінеральної і сільськогосподарської сировини). У вартісній структурі світової торгівлі найшвидше зростає частка послуг.

Торгівля технологіями (патентами, ліцензіями) зростає швидшими темпами, ніж торгівля товарами. Серед країн світу провідним продавцем високих технологій є США, найбільшим покупцем – Японія [1].

Галузева структура експорту капіталу також суттєво змінилася. Якщо у першій половині ХХ століття іноземні інвестиції направлялися переважно у гірничо-видобувну промисловість, а в другій половині століття відбулася переорієнтація на обробну промисловість, то зараз переважають інвестиції в торгівлю, інфраструктуру, в сферу новітніх технологій тощо [7].

Нематеріальне виробництво

Стійка тенденція до зростання частки зайнятих у цій сфері прикладання праці також пов'язана з НТР.

Завдяки автоматизації та роботизації матеріального виробництва відбувається вивільнення частини трудових ресурсів та їхнє «переливання» у нематеріальне виробництво. Все більше людей починає займатися інтелектуальним вдосконаленням суспільства (освіта, радіо, телебачення). Важливим фактором розвитку продуктивних сил стало відтворення фізичних і творчих здібностей лю-

дини, а це призвело до зростання зайнятості в охороні здоров'я, туризмі, індустрії розваг. Обсяг і якість соціальних послуг – це важливий показник економічного прогресу суспільства і рівня життя населення.

В сучасному суспільстві відбувається «інформаційний вибух». Людський мозок вже не здатний обробити таку кількість інформації для прийняття виважених управлінських рішень з необхідною швидкістю. Створюються інформаційні бази і банки даних, автоматичні системи управління виробництвом (АСУВ), інформаційно-обчислювальні центри (ІОЦ) тощо.

Швидкісні волоконно-оптичні засоби та супутникові системи зв'язку дозволяють створювати національні і міжнародні інформаційні служби, які значно розширюють можливості управління виробництвом. Людство вступає в інформаційну епоху: «Хто володіє інформацією – той володіє світом». У сучасному світі існує розуміння того факту, що інформація – це не тільки продукт високоінтелектуальної праці, а й товар, який підлягає купівлі-продажу.

Не менш вражаючим виглядає вплив НТР на **територіальну структуру господарства**. Розміщення виробництва – це одне з центральних питань суспільної географії. Принципове значення має поділ факторів розміщення галузей господарства (насамперед це стосується промисловості) на дві великі групи: на *природно-ресурсну*, що зумовлює залежність географії галузей господарства від природних умов і ресурсів, та *суспільну* (соціально-економічну), яка ґрунтується на законах суспільного розвитку. Природні і суспільні фактори можна розглядати і як «соратників» у формуванні територіальної структури господарства, і як «суперників», що прагнуть «перетягнути» виробництво на свій бік.

Зрозуміло, що спочатку чільне місце посідали природні фактори, та й сьогодні для галузей, що зародилися раніше за інші, наприклад, сільського господарства і рибальства, лісової і видобувної промисловості, вони залишаються визначальними.

Ступінь впливу природно-ресурсних факторів залежить від рівня розвитку продуктивних сил суспільства. По мірі розвитку продуктивних сил цей вплив слабшає, хоча і не зникає повністю. Використання досягнень науки і техніки створює можливість подолання несприятливих природних факторів, але вимагає додаткових витрат, що можуть досить істотно вплинути на конкурентоздатність і прибутковість підприємства. Вплив природних факторів на географію різних галузей і виробництв є різним: він, як правило, зменшується зі збільшенням ступеня обробки сировини, що закономірно призводить до підвищення значення суспільних (соціально-економічних) факторів.

Вплив суспільних факторів на територіальну структуру господарства збільшився на межі ХІХ і ХХ століть. Спочатку величезного значення набув транспортний фактор. Це й зрозуміло: з'явилася необхідність перевозити значні об-

сяги вантажів – мінеральну та сільськогосподарську сировину, напівфабрикати і комплектуючі вузли, готову промислову продукцію та інше.

Разом із залізницями в різні райони світу «приходили» промислові підприємства, вони притягували населення, створювали навколо себе великі поселення (міста). Згодом ці міста розбудовувалися, в них відкривалися навчальні заклади і науково-дослідні установи, готувалися висококваліфіковані кадри, які «притягували» до себе нові підприємства і транспортні магістралі, а з часом навколо цих міст створювалося оточення з дрібніших міських поселень.

В результаті найбільші міста перетворилися на промислово-транспортні вузли, центри культури, освіти і науки. Природно, що вони стали привабливими для науко- і трудомістких галузей промисловості, а також підприємств, яким необхідно кооперуватися для випуску кінцевої продукції із заводами-суміжниками. На сучасному етапі розвитку світового господарства підприємства передових галузей промисловості тяжіють до країн з високим рівнем розвитку науки і техніки, значними фінансовими ресурсами, висококваліфікованими і організованими кадрами. Вплив природно-ресурсних факторів помітно послабшав навіть у середньорозвинених країнах. Матеріаломісткі виробництва все частіше «пересуваються» до моря (до портів), куди можна доставити сировину для подальшої переробки.

Сильний вплив на розміщення сучасної промисловості чинять трудові і фінансові ресурси. Їх часткова взаємозамінність може призводити до помітних змін у розміщенні промислового виробництва, наприклад, якщо прибуток від використання нової високопродуктивної технології і техніки перекидає витрати за рахунок використання дешевої робочої сили.

У другій половині ХХ століття НТР «перетягнула канат» у бік соціально-економічних факторів, а деякі з «давніх» факторів розміщення «зазвучали» по-новому. Особливо це стосується екологічного фактору, який змусив збільшувати витрати на будівництво очисних споруд та переносити «брудні» виробництва, адже будь-які економічні вигоди втрачають сенс, якщо виникають загрози довкіллю і погіршуються умови проживання людей. Таким чином, за останні півстоліття НТР створила нову картину світу.

Новими тенденціями в розміщенні промисловості є концентрація підприємств у вільних економічних зонах та у прикордонних районах з пільговими податковими умовами, а також формування міжнародних економічних районів.

Характерною рисою останніх десятиліть є тенденція до зростання кількості підприємств оптимальних розмірів, у тому числі міні-підприємств, а також до більш рівномірного їх розміщення. Цей тренд присутній у різних галузях. Йому сприяє розширення ринків збуту та формування систем центральних місць у

сфері послуг. У такий спосіб відбувається процес трансформації факторної системи в регулярну.

Висновки. Важливою ознакою світового господарства є його цілісність. Вона підтримується завдяки постійному існуванню в цій системі двох рухів: вертикального – до суверенізації народів; та горизонтального – до інтеграції національних економік. Крім того, цілісність забезпечується завдяки діяльності міжнародних організацій та функціонуванню ТНК.

Основною тенденцією розвитку світового господарства на сучасному етапі є прояв глобалізації. Головний тренд глобалізації – це уніфікація цінностей і стандартів, їх стрімке та агресивне поширення, наслідком чого інколи стає втрата національно-культурної ідентичності. Глобалізація, в цілому збільшивши можливості людства, не змогла подолати бідність у світі, навіть не зменшила її масштаби. Таким чином, відбувається зростання територіальної соціально-економічної диференціації регіонів світу.

НТР – це докорінне якісне перетворення продуктивних сил, за якого наука стає безпосередньою виробничою силою. Внаслідок НТР відбуваються радикальні зміни у галузевій і територіальній структурах світового господарства. Стрімкі та неоднозначні зміни, спровоковані шаленим зростанням темпів технологічного і соціального прогресу, викликають в суспільстві так званий футуризм, який є своєрідною психологічною реакцією на події, що відбуваються в сучасному світі.

Провідними рисами НТР сьогодні стали: універсальність та всеохоплюваність, постійне прискорення, радикальна зміна ролі людини у виробничих процесах, тісний зв'язок з військовим виробництвом тощо. Головні напрямки вдосконалення виробництва в умовах НТР – це: електронізація, комплексна автоматизація, прискорений розвиток атомної енергетики, виробництво нових матеріалів, використання біотехнологій і космізація.

Головна закономірність у зміні галузевої структури світового господарства: перехід від високої частки у валовому внутрішньому продукті (ВВП) сільськогосподарства до збільшення частки видобувної та галузей обробної промисловості з технічно простим виробництвом; потім – до капітало- та матеріаломістких галузей, надалі – до наукомістких галузей та сфери послуг.

В галузевій структурі обробної промисловості відбуваються зміни на користь галузей «авангардної трійки», в структурі сільськогосподарства – на користь тваринництва, серед сервісних галузей найвищими темпами зростає сфера інформаційних послуг.

Зміна «лідерів» серед факторів розміщення виробництва у світовому господарстві відбувається наступним чином: «природно-ресурсні → транспортний → територіальної концентрації (агломераційний) → екологічний».

Протягом останніх десятиліть у високорозвинених постіндустріальних країнах в територіальній структурі господарства все більшого значення набуває регулярна система розміщення окремих галузей.

Література

1. Конференція ООН з торгівлі і розвитку. Режим доступу: <http://www.unctad.org>
2. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу: <http://www.un.org/>
3. Підгрушний Г.П. Територіальна організація суспільства: сучасні підходи до розуміння категорії та її практичне значення // *Укр. геогр. журнал*, 2010. № 2. С. 40-44.
4. Підгрушний Г.П. Значення полюсів соціально-економічного розвитку у вдосконаленні територіальної організації суспільства // *Укр. геогр. журнал*, 2013. № 4. С. 40-47.
5. Представництво ООН в Україні. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua>
6. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН. Режим доступу: <http://www.fao.org>
7. Світовий банк. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
8. Смаль В.В. Трансформація господарства постіндустріальних країн: наукові засади суспільно-географічного дослідження. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2011. 370 с.
9. Стадник О.Г. Світове господарство. 10 клас. Харків: Основа, 2004. 112 с.
10. Сюткін С.І., Леонтєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит. Суми: Університетська книга, 2003. 246 с.
11. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. Одеса: Астропринт, 2009. 544 с.
12. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009. 312 с.

Summary

Siutkin S.I. Influence of the Scientific and Technological Revolution on the Sectoral and Territorial Structure of the World Economy.

Geosystems of such a level as the world economy are extremely complex, since they represent interconnected structures of direct and reverse nature. Complex systems are characterized by specific (sometimes unexpected and obscure) reactions, and this is the main reason for failures of various attempts to improve the "behavior" of a particular geosystem. This circumstance makes geographical forecasts a very difficult task, but despite this the author of the article tries to capture the leading trends of the sectoral and territorial structure of the modern world economy.

In the world economy, the stage (evolutionary) and cyclic time may be distinguished. The world economy in its evolution passed a number of spatial-temporal stages of geographical selection, each of which corresponded to its "center" and its "periphery".

The center forms the periphery around itself, attracts the main financial and trading flows, forms a holistic economic space. Then one center changes to another one, thus creating a spatial-temporal trajectory of the formation of a world economy. The modern spatial structure of the world economy is schematically described in a functional sense as "the center - semi-periphery - periphery", in the morphological as "North-South".

The morphological model should not be opposed to the functional one, because the "center" is the North, and the "periphery" is the South. An important stabilizing role in the global economy is played by the "semi-periphery". The main stabilization agent is the emerging industrialized countries.

The labor force of the highly developed countries of the "center" of the world economy is occupied mainly by informational activity. They create new technologies and produce new knowledge-intensive types of goods. In exchange for services and technology, they receive consumer goods and raw materials manufactured in peripheries and semi-peripheries at relatively low prices. Thus, the world economic system is formed, which is based on new principles of the international division of labor, new living standards and production resources.

The level of socio-economic development of countries is determined not so much by natural resources and geographical conditions, but by the innovative activity and the level of usage of

scientific and technical achievements in one or another sector of the economy. Nowadays the scientific-technical and intellectual potential has become the most important resource. Countries that have such a potential go to leading positions in the world economy, regardless of the availability or absence of other types of resources.

The scientific and technological revolution (STR) is a fundamental qualitative transformation of productive forces, in which science becomes a direct productive force. As a result of the STR there are radical changes in the sectoral and territorial structures of the world economy. Rapid and ambiguous changes, provoked by the violent growth of technological and social progress, cause in society a so-called futureshock, which is a kind of psychological reaction to the events taking place in the modern world.

The main features of the STR nowadays are universality and comprehensiveness, constant acceleration, radical change in the role of man in production processes, close connections with military production, etc. The main directions of improvement of production during STR are electronization, complex automation, accelerated development of nuclear energy, production of new materials, the use of biotechnology and cosmization.

The main trend in changing the sectoral structure of the world economy is the transition from a high share in the gross domestic product (GDP) of agriculture to increasing the share of mining and manufacturing industries with technically simple production; then to capital and material-intensive industries, and in the future to high-tech industries and services.

In the sectoral structure of the manufacturing industry there are changes in favor of sectors of the "avantgarde triplet", in the structure of agriculture in favor of cattle farming, among service industries the highest growth is in the information services sector.

The change of "leaders" among factors of placement of production in the world economy is as follows: "natural resource → transport → territorial concentration (agglomeration) → ecological".

Over the past decades, in highly developed post-industrial countries, the regular structure of the placement of individual industries has become increasingly important in the territorial structure of the economy.

Key words: world economy, globalization, cyclicity, sectoral and territorial structure.